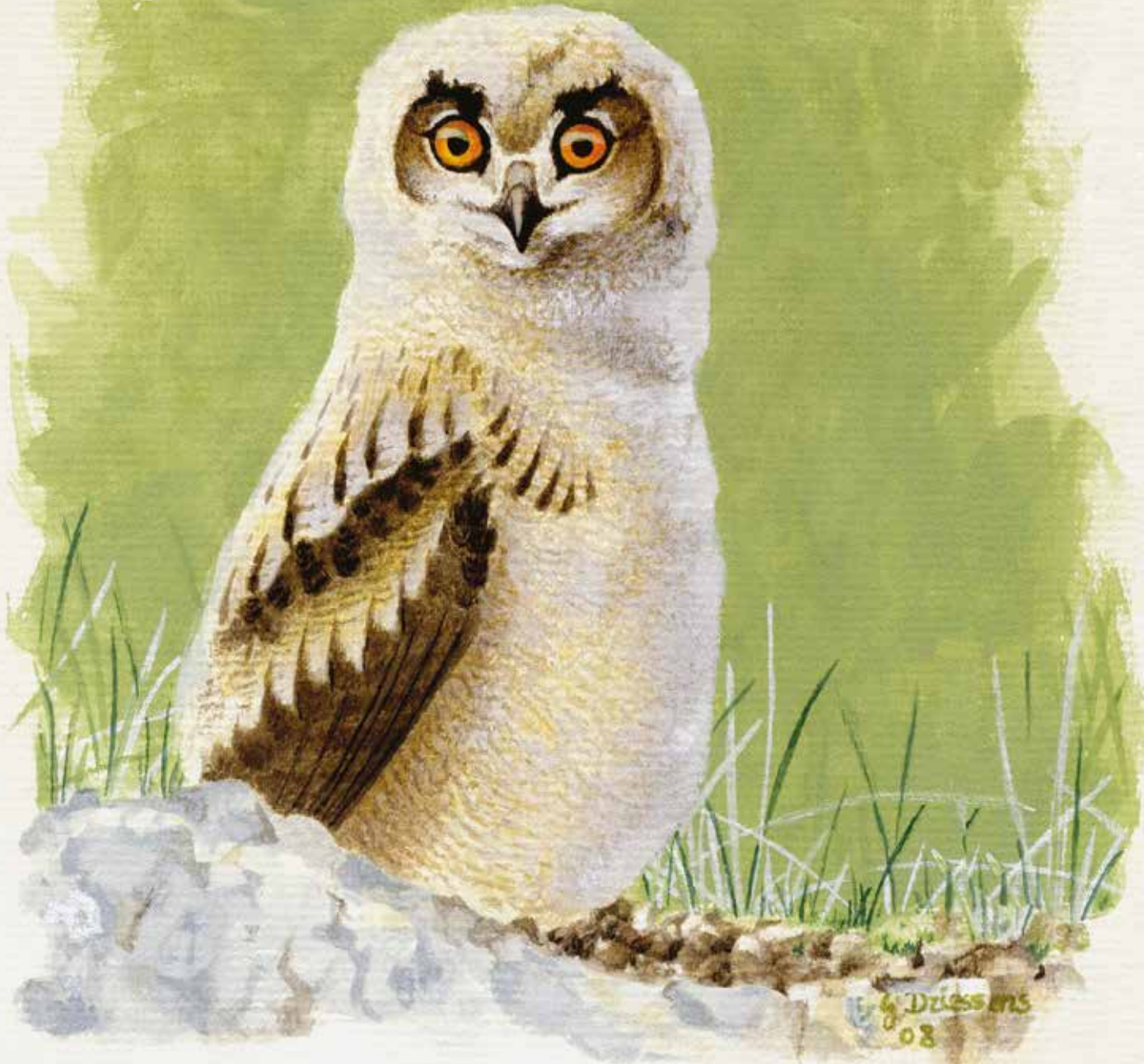

Natuur.oriolus

België-Belgique
P.B.
Antwerpen X
3/1485

VLAAMS DRIEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT VOOR ORNITHOLOGIE | ERK. P706369 | APRIL-MEI-JUNI 2014 | JG 80 | NR 2
NATUURPUNT | COXIESTRAAT 11 | B-2800 MECHELEN

natuurpunt
Studie

Oehoe in Limburg

47

Matkop in Dendervallei

52

Eilanden en nestvlotjes
voor Visdief

58

► Pullus van Visdief *Sterna hirundo* op het ingerichte sterneneilandje. Juli 2012. Lier (A) (Foto: Wim Dirckx)

meet af aan erg succesvol. Met deze publicatie willen we dergelijke acties aanmoedigen. Ze kunnen met een beperkt aantal mensen worden uitgevoerd en hebben een positieve invloed op de biodiversiteit. Bovendien functioneren ze als uithangbord voor de lokale natuur en wekken ze de interesse van voorbijgangers en natuurliefhebbers. Het onderhoud is arbeidsintensief maar een broedeiland oogt natuurlijker dan nestvlotjes. Regelmatig onderhoud is een noodzaak, maar wellicht zijn er betere scenario's die meerdere jaren stand houden.

Dankwoord

GEBO Geo-energie systemen bezorgde ons kosteloos ettelijke tonnen kiezelstenen voor de inrichting van het sterneneiland. We wensen hen uitdrukkelijk te bedanken.

Dit broedvogelproject was verder niet mogelijk geweest zonder de hulp van Wim Dirckx en de terreinploegen van Natuurpunt, Luc Swaegers en het Beheerteam Beneden Netevallei, de gebroeders Cuvelier en familie voor de logistieke steun, Gerhard Smets voor het ringwerk en alle waarnemers en fotografen voor de invoer van hun gegevens.

Referenties

Spanoghe G. 2008. Visdieven *Sterna hirundo* en Zwarte Sternes *Chlidonias niger* op vlotjes. *Natuur.oriolus* 74(1): 1-7.

Jan Celis, Rozenlei 44, B- 2540 Hove

Samenvatting- Abstract – Résumé

Sinds twee jaar broedt de Visdief in de Beneden Netevallei in Lier (A). Ondanks een mislukte 'spontane' broedpoging in 2011, kwam de definitieve vestiging in 2012 er niet spontaan. Op twee eilandjes werd een oude treurwilg verwijderd en de eilandjes zelf werden omgevormd tot kiezelstrandjes. Ondanks de voorlopige herstellingswerken die worden opgedrongen door de snel opschietende vegetatie, overtreft het succes de verwachtingen: in 2012 en 2013 werden respectievelijk 8 en 11 à 12 broedpaartjes geteld.

The arrival of the Common Tern as a breeding bird in the Beneden Netevallei in Lier (A)

*For two years the Common Tern *Sterna hirundo* has bred in the Beneden Netevallei in Lier (A). Unlike a failed "spontaneous" breeding attempt in 2011, there was nothing spontaneous about the definitive confirmation in 2012. An old weeping willow was removed from 2 small islands, and the islands themselves were transformed into shingle beaches. Despite the temporary maintenance work imposed by quickly growing vegetation, the success exceeded expectations: in 2012 and 2013, 8 and 11-12 breeding pairs were counted.*

L'arrivée de la Sterne pierregarin en tant que nouvelle espèce nicheuse dans la basse vallée de la Nèthe à Lier (A)

*Depuis deux ans, la Sterne pierregarin *Sterna hirundo* niche dans la basse vallée de la Nèthe à Lier (A). Malgré une tentative 'spontanée' qui a échoué en 2011, l'installation définitive en 2012 ne s'est pas faite automatiquement. Deux îlots ont été débarrassés d'un vieux Saule pleureur et ont été transformés en plages avec du gravier. Malgré les travaux de remise en état provisoires qui ont été nécessaires à cause de la végétation proliférante, le succès a dépassé les attentes: en 2012 et 2013 on a compté respectivement 8 et 11 à 12 couples nicheurs.*

Nestvlotjes voor Visdieven op het Noordelijk Eiland in Wintam (A)

► Erik De Keersmaecker

Het Noordelijk Eiland in Wintam (A) is een landstrook tussen de Rupel en het Zeekanaal Schelde-Brussel en in eigendom van Waterwegen en Zeekanaal NV. Het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) staat in voor het beheer. Sinds de inrichting als natuurgebied is de Visdief *Sterna hirundo* er een jaarlijkse broedvogel. Rond de eeuwwisseling broedden er tientallen paartjes op de opgespoten zandvlaktes. Dat veranderde echter snel toen de Vos *Vulpes vulpes* na een jarenlange afwezigheid opnieuw zijn plaats in het ecosysteem opeiste. Om de Visdiefjes als broedvogel op het Noordelijk eiland te behouden, werden enkele nestvlotjes geplaatst. Sindsdien werd opnieuw met wisselend succes gebroed.

De ruime vlotjes bieden bescherming tegen predatie maar ook tegen Nijlganzen *Alopochen aegyptiaca* en Canadese Ganzen *Branta canadensis*. Wintam (A) (Foto: Erik De Keersmaecker).

Tijdens het voorjaar van 2012 werd, na overleg met het ANB – door de vrijwilligers van Natuurpunt Rupelstreek en medewerkers van het ANB – een nieuw type nestvlotje geplaatst op de grootste plas van het Noordelijk Eiland in Wintam. Doelstelling was het beschermen van de jonge Visdieven tegen predatoren zoals Blauwe Reigers *Ardea cinerea*, Kleine Mantelmeeuwen *Larus fuscus* maar ook Vos.

Het nieuw type nestvlotje bestaat uit een bodemplaat van aluminium (breedte 70 cm, lengte 85 cm, dikte 5 mm en bovenaan een zwarte antislipplaat). Rondom de bodemplaat monteerden we een houten raamwerk (dikte en hoogte planken: 18 mm x 145 mm) met daarboven een metalen raster (type chapedraad 2 mm, mazen 50 mm). Het grootmazig raster moet ervoor zorgen dat de jonge Visdiefjes op het nestvlotje blijven tot ze vliegvaardig zijn. Na de plaatsing werd op elk vlotje een schelpenlaag aangebracht. Diagonaal tegenover elkaar werden in de hoeken van de bodemplaat twee korte rechthoekige PVC-buizen gemonteerd als schuilplaats voor de jongen. Onderaan het vlotje zorgen drie afgesloten PVC-buizen (doorsnede 16 cm, lengte 100 cm) voor een maximaal drijfvermogen.

Met een geslaagd broedgeval met drie uitgevlogen jongen was het project meteen succesvol en voor Natuurpunt en het ANB een stimulans om het project in 2013 verder uit te bouwen. In maart 2013 werden vijf extra nestvlotjes van hetzelfde type geplaatst. De nestvlotjes werden ter plaatse gebracht met een bootje dat door Natuurpunt Rupelstreek speciaal voor dit project werd aangekocht. Elk nestvlotje werd door middel van een stevig polyestertouw verankerd aan een zware steen, om te verhinderen dat het vlotje zou afdrijven. Ook in 2013 was het project succesvol, met geslaagde broedgevalen op alle nestvlotjes en in totaal 15 uitgevlogen jongen.

In overleg met het ANB opteerde Natuurpunt ervoor om de nestvlotjes na het broedseizoen te verwijderen. Meteen na het vertrek van de Visdieven naar de overwinteringsgebieden, bleek immers dat Aalscholvers *Phalacrocorax carbo* de vlotjes gingen gebruiken als rustplaats, zodat er behoorlijk wat uitwerpselen op terecht kwamen en het metalen raster werd beschadigd. Het vlotje dat in 2012 werd geplaatst bleef tijdens de winter 2012-2013 ter plaatse, uit die ervaring leerden we dat het polyestertouw door ijsvorming beschadigd geraakte, zodat het vlotje kon afdrijven.

De plassen op het Noordelijk Eiland zijn gemakkelijk te zien vanaf de Rupel- en kanaaldijk. Vele recreanten, wandelaars en fietsers vroegen zich na het plaatsen van de zes nestvlotjes wellicht af wat de bedoeling was van die drijvende bakjes. Enkele duidelijke infobordjes, die later door het ANB werden geplaatst, voorzien nu de nodige informatie.

Wat brengt de toekomst?

Eind juli 2013 werden regelmatig meer dan 30 Visdieven op en rond het Noordelijk eiland waargenomen, op 28 juli waren dat er zelfs 42. De verklaring voor dat hoge aantal kan deels aan de overkant van de Schelde worden gezocht: in Rupelmonde, op een ondergelopen terrein achter de scheepswerf, broeden sinds een vijftal jaar Visdiefjes op de daken van oude tuinhuisjes. Door verkrotting wordt die locatie nu ongeschikt als broedplaats. Mogelijk maakten deze vogels reeds de oversteek naar het Noordelijk eiland en zijn het potentiële broedvogels voor de nieuwe broedlocatie.

Aangemoedigd door deze vaststelling werden in maart 2014 negen nestvlotjes op de plassen van het Noordelijk Eiland geplaatst, acht op de grote zuidelijke plas en één op de noordelijke. Deze plas is goed te overzien vanuit de vogelkijkhut en de Rupeldijk ter hoogte van de veersteiger. Bij de aankomst van de eerste Visdieven in de eerste week van april werden de nestvlotjes vrijwel meteen gekoloniseerd. Eind april waren alle nestvlotjes bezet. Een tiende paartje waagde een broedpoging op een takkeneiland, maar werd verjaagd door Kokmeeuwen *Larus ridibundus*. Hiervan ging een vijftal paartjes tot broeden over, meteen de eerste broedgevallen van Kokmeeuw in het rivierenland van Rupel en Schelde.

Het project 'Nestvlotjes voor Visdieven' op het Noordelijk eiland is een project van het ANB en Natuurpunt.

Het wordt medegefinancierd door de gemeente Bornem (Toelage voor Natuurprojecten).

Erik De Keersmaecker, Natuurpunt Rupelstreek
Meer info: tel. 03-887.13.72 – natuur.rupel@skynet.be

Samenvatting – Abstract - Résumé

De Visdief verdween enkele jaren geleden als vaste broedvogel op het Noordelijk Eiland te Wintam door predatie. Om Visdieven een veilige broedplaats te bieden werd in 2012 een nestvlot aangebracht. Datzelfde jaar bracht een koppel Visdieven er al drie jongen groot. Gezien dit succes werden er in 2013 vijf bijkomende nestvlotten geplaatst.

Nest Rafts for Common Terns on the Northern Island in Wintam (A)
The Common Tern *Sterna hirundo* disappeared as a breeding bird a few years ago due to predation on Noordelijk Eiland in Wintam. In 2012, in order to give Common Terns a safe place to breed a nest raft was provided. In that year a pair of Common Terns raised 3 young. Given this success, in 2013, 5 additional nest rafts were put in place.

Des radeaux pour les Sternes pierregarins sur le Noordelijk Eiland à Wintam (A)
Depuis quelques années déjà, la Sterne pierregarin *Sterna hirundo* a disparu en tant qu'oiseau nicheur sur le Noordelijk Eiland suite à la prédation. Afin de lui offrir un endroit sécurisé, un radeau a été installé en 2012. Cette même année, un couple de Sterne pierregarin y a élevé trois jeunes. Vu ce succès, cinq radeaux supplémentaires ont été installés en 2013.